

Klass: Gastropoda (snäckor), **Familj:** Planorbidae (posthornssnäckor), **Släkte:** *Gyraulus*, **Art:** *Gyraulus laevis* - glatt skivsnäcka (Alder, 1838) **Synonymer:**

Kännetecken

En sötvattenlevande skivsnäcka med 3,5–5 vindlingar, vilka tilltar jämnt i bredd och ligger i samma nivå. De skiljs av en djup sutur. Diametern är 4–5 mm och höjden 1–1,5 mm. Översidan är skålformat nedsänkt. Mynningen är rundad och mindre snedställd än hos andra *Gyraulus*-arter. Skalet saknar köl. Det är ljusbrunt – hornfärgat och glänsande, med svag oregelbunden radiärstriering – spiralstriering saknas. Arten förväxlas lätt med sin till Europa införda, nordamerikanska systerart, *Gyraulus parvus* (Say), hos denna är dock den näst sista vindlingen förskjutet i höjddled i förhållande till de föregående. Förväxlingar med de inhemska *Gyraulus albus* (O. F. Müller) och *G. acronicus* (A. Férussac) är också vanliga.

Utbredning och status

Arten har en starkt uppsplittrad utbredning som sträcker sig från Island över Nord-, Mellan-, Syd- och Östeuropa in i Sibirien och de södra asiatiska delarna av f.d. Sovjet. Den var vanligare i Europa under den postglaciala värmetiden. Den nuvarande utbredningen är relikartad. Mycket få fynd har gjorts under senare delen av 1900-talet. I Väst- och Mellaneuropa är arten starkt hotad och har helt försvunnit från många områden. I Norge är arten funnen på två västkustlokaler; Bergenområdet där den numera är utdöd och ön Gåsøy nära Grøtøy i Nordland där den fortfarande förekommer i tre dammar. Den förekommer även på några få lokaler i centrala Finland. I Danmark är den känd från såväl Själland och Fyn som Jylland och Bornholm. Dock är den där, liksom över allt annars, sällsynt. Arten tycks vara på tillbakagång. I Sverige förekommer *G. laevis* mycket sällsynt och med stora luckor i utbredningen från Skåne till södra Lappland. I Ringsjön i Skåne förekom den tidigare under 1900-talet tämligen rikligt. Den saknas på Öland och Gotland. Arten finns kvar på vissa äldre lokaler, men kunskapen om artens aktuella status är mycket bristfällig. Delvis beror detta på att den lätt förväxlas med andra arter i släktet.

Ekologi

Arten lever i rena och klara stillastående vatten med måttlig vegetation. Botten kan vara dy/gyttja eller sten. Den ställer stora krav på hög vattenkvalitet. De svenska fynden har företrädesvis gjorts i dammar eller i strandzonen av små till medelstora sjöar. I Norge är arten numera endast känd från tre vegetationsrika lågländsdammar med mycket högt pH (9,0-9,9) och en totalhårdhet över 4,3 dH. Individantalet kan varieras kraftigt från år till år. Kunskaperna om dess ekologi i Sverige är bristfälliga.

Hot

Igenläggning av småvatten är sannolikt ett stort hot, liksom eutrofiering och därav orsakad igenväxning av småvatten. Artens splittrade utbredning och få lokaler gör att den kan slås ut av slumpmässiga skäl.

Åtgärder

Allt material av släktet *Gyraulus* i svenska museisamlinga bör revideras, för att fastställa eventuella ytterligare förekomster. Samtliga kända lokaler för arten bör nyundersökas. Det finns ingen kunskap huruvida populationerna fortfarande minskar, men eftersom det kan misstänkas att så är fallet är det viktigt att skydda de lokaler på vilken arten kvarlever.

Litteratur

- Falkner, G., Oberdlik, P., Castella, E. & Speight M. C. D. 2001. Shelled Gastropoda of Western Europe. Verlag der Friedrich-Held-Gesellschaft, München. 267 sid.
- Glöer, P. 2002. Die Süßwassergastropoden Nord- und Mitteleuropas. Bestimmungsschlüssel, Lebensweise, Verbreitung. Mollusca I. Die Tierwelt Deutschlands. 73. Teil. Conchbooks, Hackenheim. 327 sid.
- Hubendick, B. 1947. Die Verbreitungsverhältnisse der limnischen Gastropoden in Südschweden. Zoologiska bidrag från Uppsala. Band 24. 559 sid.
- Økland, J. 1990. Lakes and Snails. Environment and Gastropoda in 1.500 Norwegian lakes, ponds and rivers. Universal Book Services, Oegstgeest. 516 sid.

Författare

Ted von Proschwitz & Ulf Bjelke 2008. © ArtDatabanken, SLU 2008.